

УДК 330.322:338.242.2

Задорожня Л. М.

асистент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький, Україна

ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО, ЯК ДЖЕРЕЛО ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ

Державне-приватне партнерство (ДПП) є важливим механізмом для залучення фінансових ресурсів, що сприяє інвестиційному розвитку регіонів. В умовах сучасної економіки, де традиційні джерела фінансування часто виявляються недостатніми, ДПП виступає ефективним інструментом для реалізації інфраструктурних проектів, модернізації комунальних служб, розвитку соціальної інфраструктури та сприяння сталому економічному росту на місцевому рівні. Партнерство між державними та приватними секторами дозволяє оптимізувати розподіл ресурсів, залучати нові фінансові інструменти та сприяти розвитку регіональної економіки [1].

Одним із головних аспектів ДПП є можливість держави і приватних компаній спільно інвестувати у великі проекти, де державний сектор часто виступає як гарант для приватного інвестора, зменшуючи його фінансові ризики. Це дозволяє приватним підприємствам брати участь у довгострокових проектах, зокрема в інфраструктурному будівництві, транспортуванні, енергетиці та розвитку екологічно чистих технологій. Водночас, такі проекти можуть включати фінансові механізми, які дають можливість державі повернути інвестиції через довгострокові платежі за використання інфраструктури або інші форми компенсації [2].

ДПП дозволяє не тільки залучати інвестиції, але й підвищувати ефективність використання ресурсів, оскільки приватний сектор здатний надавати інноваційні підходи, оптимізувати управлінські процеси та забезпечувати високий рівень виконання проектів. Державні органи, у свою чергу, можуть забезпечити необхідну законодавчу та регуляторну підтримку, а також контролювати соціальні та екологічні аспекти виконання проектів, гарантуючи, що інвестиції не тільки принесуть економічну вигоду, але й сприятимуть сталому розвитку регіонів.

Застосування ДПП дає можливість регіонам не лише отримувати необхідні інвестиції, але й забезпечувати створення нових робочих місць, підвищувати рівень життя населення, поліпшувати інфраструктуру та послуги, що в свою чергу сприяє підвищенню конкурентоспроможності та економічної стійкості регіонів. Крім того, реалізація проектів за участю приватного сектору може забезпечити впровадження сучасних технологій, що позитивно впливають на довгостроковий розвиток [3].

Водночас, необхідно відзначити важливість ретельного моніторингу та управління проектами в рамках ДПП. Для забезпечення успішного співробітництва держави та приватного сектору важливою є наявність чітко визначених умов партнерства, а також механізмів для розподілу ризиків та вигод. У цьому контексті велике значення має розробка ефективної юридичної та інституційної бази для підтримки таких партнерств, що забезпечить стабільність і прозорість фінансових операцій.

Державне-приватне партнерство (ДПП) має численні переваги, як джерело фінансування інвестиційного розвитку регіонів, але також супроводжується низкою недоліків, які можуть створювати суттєві ризики, особливо для країн, що розвиваються [1].

Однією з головних переваг ДПП є можливість залучення приватного капіталу для фінансування великих інфраструктурних проектів, які держава сама не здатна профінансувати через обмежені бюджетні ресурси. Це дозволяє забезпечити необхідні інвестиції в розвиток інфраструктури, таких як дороги, транспортні мережі, енергетичні та водопостачальні системи, не збільшуючи державного боргу. Крім того, приватний сектор

може забезпечити вищу ефективність управління та інноваційні підходи в реалізації проектів, що сприяє прискоренню їх виконання та покращенню якості послуг.

Проте, ДПП має і суттєві недоліки. Одним з основних є те, що такі партнерства можуть призвести до значних фінансових зобов'язань на майбутнє, які не завжди враховуються в офіційних даних про державний борг. Це може створювати підвищений ризик для фінансової стабільності держави. Зокрема, зазвичай приватний сектор вимагає вищих витрат на фінансування, оскільки комерційні позики мають вищі відсоткові ставки порівняно з державними запозиченнями. До того ж приватні підприємці зазвичай намагаються максимізувати свій прибуток, що може суттєво збільшити загальну вартість проектів.

Ще одним важливим аспектом є те, що зобов'язання, пов'язані з ДПП, не завжди враховуються у оцінках боргової стійкості, що здійснюються міжнародними фінансовими організаціями, такими як Світовий банк і Міжнародний валютний фонд (МВФ). Це означає, що реальні майбутні зобов'язання урядів можуть бути набагато більшими, ніж виглядає на перший погляд з огляду на офіційні дані. Зокрема, виникає загроза так званої «боргової пастки», коли країна не в змозі виконати свої фінансові зобов'язання через накопичення боргів, що можуть стати значно більшими, ніж було передбачено [3].

Іншим недоліком є ймовірність судових позовів між державами та приватними компаніями у разі розірвання або перегляду умов угод про ДПП. Приватні компанії можуть використовувати юридичні механізми, зокрема через міжнародні суди, для захисту своїх інтересів, що може призвести до значних фінансових витрат для урядів. Крім того, багато компаній, які беруть участь у ДПП, можуть бути зареєстровані в офшорних зонах, що ускладнює контроль за їх фінансовими операціями і призводить до того, що прибутки від державних проектів не сприяють розвитку регіону, а скоріше йдуть на користь іноземним інвесторам.

Загалом державне-приватне партнерство є потужним механізмом для залучення інвестицій у розвиток регіонів, що дозволяє реалізовувати масштабні інфраструктурні проекти, залучаючи приватний капітал і зменшуючи бюджетне навантаження на державу. Завдяки інноваційним підходам приватного сектору, ДПП сприяє підвищенню ефективності управління, оптимізації витрат і забезпеченню високої якості реалізації проектів, одночасно створюючи передумови для економічного зростання, підвищення рівня життя населення та вдосконалення соціальної інфраструктури. Однак механізм має й істотні ризики, серед яких значні майбутні фінансові зобов'язання, приховані в офіційних оцінках державного боргу, підвищені витрати через вищі відсоткові ставки приватних позик, а також можливі правові конфлікти між державою та інвесторами. Крім того, участь офшорних компаній у проектах ускладнює контроль за прибутками та їхнім подальшим використанням для розвитку регіонів. Для мінімізації ризиків і підвищення ефективності ДПП необхідні чітко визначені механізми партнерства, прозора юридична база та постійний моніторинг виконання проектів, що забезпечить баланс між економічною ефективністю, соціальною відповідальністю та сталим розвитком.

Література:

1. Private Finance Initiative and Private Finance 2 projects. URL: <https://www.gov.uk/government/publications/private-finance-initiative-and-private-finance-2-projects-2019-21-summary-data/private-finance-initiative-and-private-finance-2-projects-2019-21-summary-data-html>
2. PFI and PF2 projects: 2023 Summary Data URL: <https://www.gov.uk/government/publications/pfi-and-pf2-projects-2023-summary-data>
3. Виноградова, Н. В. Механізм державної підтримки проектів державного-приватного партнерства у регіонах. *Публічне урядування*, 2022. № 2 (30), С. 16-22. URL: [https://doi.org/10.32689/2617-2224-2022-2\(30\)-2](https://doi.org/10.32689/2617-2224-2022-2(30)-2)